

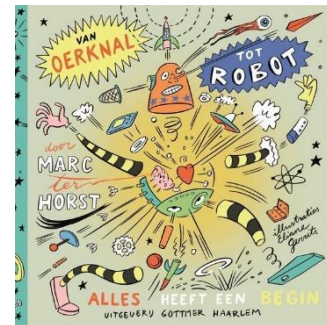
LESVOORBEREIDING CLOSE READING

Boek: Van oerknal tot robot – Marc ter Horst

Verhaal: Het begin van JOU

Groep: 5 t/m 7*

*De tekst 'Het begin van JOU' sluit aan bij de Week van de Lentekriebels en gaat over seksualiteit (voortplanting). Binnen de leerlijn van seksuele voorlichting sluit deze tekst aan bij groep 6/7. Echter sluit het niveau van de tekst het best aan bij groep 5/6. Bekijk goed of de inhoud van deze tekst past bij jouw groep, voordat je deze les gaat uitvoeren.

Kerdoel:

- Leerlingen kunnen vertellen hoe mensen ontstaan en hoe de voortplanting verloopt.
- Leerlingen begrijpen de vergelijking met een mens als diersoort/zoogdier.

Sessie 1: Wat zegt de tekst?

Doel: Ik weet wat er in het begin, midden en eind van de tekst wordt verteld.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Vertel het leesdoel, maak het doel zichtbaar en zorg voor een gescande tekst die je projecteert op het digibord.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Waar gaat de tekst over?
- Wat gebeurt er in het begin, midden en eind van het verhaal?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Samenvatten, visualiseren en verbinden.

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven? Waar ga ik dat doen? Welke alinea, zin?

Ik-wij – Leesdoel benoemen, samen de tekst lezen, bepalen waar de tekst over gaat (algemeen), luchtige introductieactiviteit, samen met leerlingen bepalen wat het **begin** van de tekst is (modellen).

Jullie – Leerlingen kunnen in tweetallen het werkblad **begin-midden-eind** invullen met de belangrijkste informatie uit de verschillende stukjes tekst.

Jij – Laat leerlingen het verhaal in eigen woorden navertellen a.d.h.v. de ingevulde werkbladen.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

Het onderwerp van deze les kan voor veel leerlingen nog spannend of onwennig zijn, wat vaak resulteert in clownesk gedrag. Een luchtige introductie-activiteit kan hierbij helpen, door leerlingen bijvoorbeeld zoveel mogelijk woorden te laten bedenken bij dit onderwerp en een aantal woorden (zoals piemel of seks) net zolang met de kinderen te zeggen tot de spanning eraf is.

Vooraf: Zorg voor een kopie van de tekst voor alle leerlingen en een **begin-midden-eind** werkblad (zie bijlage).

- Introduceer het boek, het verhaal en vertel het leesdoel.
- Bekijk samen kort de tekst en de afbeeldingen en vraag leerlingen wat zij denken waar de tekst over zal gaan.
- Lees het verhaal hardop voor en laat leerlingen meelesen.
- Stel na het lezen van de tekst de vraag: waar gaat de tekst over? Laat leerlingen in tweetallen over de tekst praten en bespreek daarna enkele antwoorden klassikaal.
- Model het volgende: *“het begin van de tekst op pagina 64 is maar een klein stukje en is **dikgedrukt**. Waarom zou dat zijn? Wat wordt er in dit stukje verteld?”* Lees het stukje hardop voor en vertel: *“De schrijver vertelt hoe jij begon en hoe jij in de buik van je moeder terecht kwam en maakt je nieuwsgierig hoe dit precies gaat. Dit noemen we de ‘inleiding’.”*
- Vertel dat leerlingen de rest van de tekst gaan indelen in **begin**, **midden** en **eind**. Leerlingen gaan op zoek naar momenten in de tekst dat er iets verandert en het over een ander onderdeel gaat van het geboorteproses van jou. Vertel ook dat leerlingen op het werkblad **kernwoorden & kernzinnen** bij ieder gedeelte van de tekst gaan schrijven.
- Model het **begin** van de tekst door de eerste twee alinea’s voor te lezen (‘Omdat de mens...’ t/m ‘...begin van jou’). Model wat de kern van dit stukje tekst is en onderstreep dat in de tekst op het bord (woorden als: voortplanting, zaadjes, eitje, bevrucht). Laat leerlingen de **kernwoorden** ook op hun eigen werkblad noteren bij **begin**.
- Leg vervolgens uit waarom de tweede alinea nog bij de eerste alinea hoort (*“omdat het verder gaat over mensen en dieren en het zaadje en het eitje”*). Stel de vraag: *“Wat wordt er verteld in dit stukje tekst?”* en model het volgende: *“In dit stukje tekst wordt verteld hoe de bevruchting verloopt.”* Markeer de **kernzinnen** in de tekst op het bord en laat leerlingen deze kernzinnen ook op hun eigen werkblad noteren bij **begin**.
- Model vervolgens nog het moment waarop er in de tekst iets verandert waardoor je weet dat dat het einde van het **begin** stukje is: *“De zin ‘Het eitje was bevrucht: dit was het begin van jou’ sluit het eerste stukje af en geeft het signaal dat er nu weleens informatie zou kunnen komen over het midden van de tekst.”*
- Laat leerlingen in tweetallen het werkblad **begin-midden-eind** verder invullen met de belangrijkste informatie uit de verschillende stukjes tekst. Je kan ervoor kiezen om leerlingen ook kleine tekeningen te laten maken om kernwoorden te verduidelijken. Vraag tussendoor: *“welke stukken tekst horen bij het **midden** en waar begint het **eind**?”* Laat leerlingen dit met een streep in de tekst aangeven en controleer of dit lukt (**midden**: ‘Vanaf dat moment...’ t/m ‘...er altijd uit’) (**eind**: ‘Na de bevalling...’ t/m ‘...hebben er een’)
- Met leerlingen die dit lastig vinden kan je dit nog samendoen op het digibord in een begeleide inoefening, door in ieder geval te bepalen wat het **midden** van de tekst is en waar het **eind** van de tekst begint. Laat leerlingen zelf op zoek gaan naar kernwoorden/kernzinnen.

Hoe evalueer ik de les?

Blik terug op het leesdoel en de tekstgerichte vragen. Laat de leerlingen in eigen woorden het verhaal navertellen a.d.h.v. het ingevulde werkblad.

Sessie 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?

Doel: Ik kan vertellen hoe mensen ontstaan en hoe de voortplanting verloopt.

Ik kan het voortplantingsproces verwerken in een stripverhaal.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Vertel de leesdoelen, maak de doelen zichtbaar en zorg voor een gescande tekst die je projecteert op het digibord.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Hoe ontstaan mensen?
- Hoe verloopt het voortplantingsproces bij mensen?
- Wat gebeurt er eerst en wat daarna? Hoe helpt de schrijver om dit duidelijk te maken?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Visualiseren, samenvatten, verbinden

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven? Waar ga ik dat doen? Welke alinea, zin?

Ik-wij – Leesdoel benoemen (instructie), samen de tekst lezen (begin) en modellen van eerste tekening in stripverhaal.

Jullie – In tweetallen maken leerlingen een stripverhaal met informatie uit de tekst.

Jij – leerlingen vertellen hoe mensen ontstaan en hoe de voortplanting verloopt (leesdoel) a.d.h.v. het gemaakte stripverhaal.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

Vooraf: Zorg voor een stripverhaal werkblad (zie bijlage) voor elk tweetal in de klas.

De bijlage is een voorbeeld. Er kan ook gekozen worden voor een eigen versie (met evt. een andere afbeelding of tekst). Maak hierin keuzes, passend bij jouw groep.

- Blik terug op sessie 1: Wat gebeurde er ook alweer aan het begin-midden-eind? Vertel samen kort het verhaal na.
- Vertel het leesdoel en laat het werkblad zien waar leerlingen later deze les een stripverhaal op gaan tekenen. Vertel vervolgens dat leerlingen de tekst nog een keer gaan lezen en daarbij gaan zoeken naar informatie over het voortplantingsproces van mensen. Het stripverhaal tekenen ze op basis van de informatie in de tekst.
- Vertel dat jij eerst een stukje voordoet (de eerste tekening) en dat je de inleiding overslaat, omdat daarin alleen maar staat waar de tekst over gaat. Lees het begin van het verhaal nog een keer hardop voor en model welke informatie jij hieruit haalt voor de eerste tekening: *“Welke informatie kan ik gebruiken voor de eerste tekening van mijn stripverhaal? Wat wordt er verteld over de voortplanting? Wat gebeurt er eerst? In sessie 1 heb ik al belangrijke informatie onderstreept, daar kan ik naar kijken. Het gaat over een man en een vrouw die met elkaar vrijen en dat er na een tijdje zaadjes van de man bij de vrouw naar binnenkomen. Deze informatie heb ik in de eerste tekening verwerkt.”* Laat dit zien op het digibord en deel de werkbladen uit per tweetal.

- Laat de leerlingen in tweetallen het eigen stripverhaal afmaken met behulp van de informatie uit de tekst. Wijs leerlingen erop dat ze de tekeningen maken in de leesrichting van links naar rechts en van boven naar onder. Geef aan dat kinderen ook spraak- of denkwolkjes kunnen gebruiken.

- Met leerlingen die dit lastig vinden kan je nog 1 of 2 tekeningen voordoen (begeleide inoefening). De volgende tekening zou dan kunnen zijn dat in de buik van de vrouw het zaad naar het eitje zwemt. Vervolgens dat het snelste zaadje bij het eitje naar binnen glipt en zo het eitje bevrucht. Zie ook de mogelijke volgorde van tekeningen hieronder:

Tekening 1: De man en de vrouw vrijen en na een tijdje komen de zaadjes van de man bij de vrouw naar binnen.	Tekening 2: In de buik van de vrouw zwemmen de zaadjes naar het eitje.
Tekening 3: Het snelste zaadje glipt bij het eitje naar binnen en bevrucht het eitje.	Tekening 4: Het eitje deelt zich op in allerlei cellen die samen een baby maken.
Tekening 5: Op de plek van je navel zat een slangetje dat vast zat aan de moederkoek. <i>(hiervoor kunnen leerlingen ook de afbeelding uit de tekst gebruiken)</i>	Tekening 6: De buik van de vrouw groeide en werd zo groot als een basketbal.
Tekening 7: Na 9 maanden wordt de baby geboren, natuurlijk of via een operatie.	Tekening 8: Het slangetje wordt door de vader doorgeknipt en je hebt een mooie navel.

Hoe evalueer ik de les?

Blik terug op het leesdoel met behulp van de gemaakte stripverhalen. Laat leerlingen eventueel hun stripverhalen aan elkaar presenteren en uitleggen waarom ze juist die tekeningen hebben gemaakt.

Sessie 3: Wat betekent de tekst?

Doel: Ik kan uitleggen waarom de schrijver de voortplanting van mensen vergelijkt met dieren.

Ik kan afleidingen maken bij informatie in de tekst.

Ik kan uitleggen waarom ik de titel wel of niet goed vind passen bij de tekst, een eigen titel kiezen en mijn keuze beargumenteren.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Vertel de leesdoelen, maak de doelen zichtbaar en zorg voor een gescande tekst die je projecteert op het digibord.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Omdat de mens een diersoort is...'?
- Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Alle zoogdieren hebben er een'?
- Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Met een beetje mazzel bevrucht het zaad het eitje'?
- Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Je snapt wel dat er negen maanden voor nodig waren om zo'n mooie baby te maken als jij'?
- Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Niks mis mee, hoor'?
- Wat bedoelt de schrijver met de zin '...doet-ie tenminste ook nog wat nuttigs'?
- Wat bedoelt de schrijver met de zin '...het is een souvenir van je geboorte'?
- Vind je de titel *Het begin van JOU* wel of geen goede titel bij deze tekst en waarom?
- Kan je een andere titel bedenken die goed bij deze tekst past? Waarom kies je voor deze titel?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Afleidingen maken, visualiseren, verbinden

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven? Waar ga ik dat doen? Welke alinea, zin?

Ik-wij – Leesdoel benoemen en modelen van de eerste 2 tekstgerichte vragen.

Jullie – Leerlingen beantwoorden in groepjes de overige tekstgerichte vragen middels de werkvorm 'Schud en pak'.

Jij – leerlingen leggen in eigen woorden uit wat de gezamenlijke antwoorden zijn op de tekstgerichte vragen.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

Vooraf: Zorg voor een stapeltje vragenkaartjes voor ieder groepje (zie bijlage). De uitleg van de bijbehorende werkvorm vind je hieronder:

- Blik kort terug op sessie 1 en 2 door te bespreken wat leerlingen tot nu toe geleerd hebben over de voortplanting van mensen.
- Vertel het leesdoel en model twee tekstgerichte vragen: **Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Omdat de mens een diersoort is...'** en **Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Alle zoogdieren hebben er een'**: *"Hoezo is de mens een diersoort? Ik lees in de tweede alinea dat de schrijver zegt dat mensen het net zo doen als de meeste dieren. Is dat waarom wij ook een diersoort zijn? Ook zegt de schrijver dat alle zoogdieren er een hebben. Wat hebben alle zoogdieren? Een navel. Zijn wij daarom ook zoogdieren en daarom een diersoort? Wie kan voor mij opzoeken wat zoogdieren precies zijn?"* Laat kinderen er via

het internet achter komen wat zoogdieren zijn en laat hen vervolgens uitleggen dat mensen dus ook (zoog)dieren zijn.

- Verdeel vervolgens de klas in groepjes van 3 of 4 leerlingen. Laat hen antwoorden op de vragen zoeken in de tekst door middel van de werkvorm 'Schud en pak'. De vragenkaartjes (**zie bijlage**) worden geschud en op z'n kop op een stapeltje gelegd. De leerlingen pakken om de beurt een vragenkaartje. De leerling die het kaartje heeft gepakt, zoekt het antwoord in de tekst op en maakt afleidingen door het te koppelen aan zijn/haar eigen kennis. De rest zoekt mee en samen bespreken ze wat ze van het antwoord vinden en of ze het als groepje eens zijn met dit antwoord. Laat hen dit op een leeg A4tje of wisbordje noteren onder de luiste letter (A t/m G). Dit doen ze tot de vragen op zijn.
- *Als klaarwerk zou je leerlingen nog 2 eigen vragen kunnen laten bedenken en laten uitwisselen met een ander groepje dat ook klaar is.*

Hoe evalueer ik de les?

Blik terug op de leesdoelen. Bespreek klassikaal de uitkomsten van ieder groepje van de verwerkingsopdracht (Schud en pak). Laat ieder groepje om de beurt hun gezamenlijke antwoorden en hun nieuwe titel voor de tekst presenteren aan de klas.

Bijlagen:

Werkblad begin-midden-eind

begin				midden				eind

Werkblad stripverhaal (voorbeeld)

De man en de vrouw vrijen en na een tijdje komen de zaadjes van de man bij de vrouw naar binnen.	

Deze bijlage is een voorbeeld. Er kan ook gekozen worden voor een eigen versie (met evt. een andere afbeelding of tekst, zoals de afbeelding hiernaast bijvoorbeeld). Maak hierin keuzes, passend bij jouw groep.

Vragenkaartjes:

A) Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Met een beetje mazzel bevrucht het zaad het eitje'?	B) Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Je snapt wel dat er negen maanden voor nodig waren om zo'n mooie baby te maken als jij'?	C) Wat bedoelt de schrijver met de zin 'Niks mis mee, hoor'?
D) Wat bedoelt de schrijver met de zin '...doet-ie tenminste ook nog wat nuttigs'?	E) Wat bedoelt de schrijver met de zin '...het is een souvenir van je geboorte'?	F) Vind je de titel <i>Het begin van JOU</i> wel of geen goede titel bij deze tekst en waarom?
G) Kan je een andere titel bedenken die goed bij deze tekst past? Waarom kies je voor deze titel?		